

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

2020 - 2024

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงองค์กรกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุลของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Enterprise Risk Management and Balanced Scorecard of Thai Listed Companies

Article Information

Received: Apr 28, 2020

Revised: Oct 19, 2020

Accepted: Oct 30, 2020

สนธิญา สุวรรณราช^{1*} จตุรภัทร วงศ์ศิริสถาพร¹ ฐิติกานต์ สุริยะสาร¹ สรัชนุช บุญวุฒิ¹

ทิพยาภรณ์ ปัตถา¹ สุพรรณณี คำवास¹ แดน กุลรูป¹

Sonthiya Suwannaraj^{1*} Jaturapat Wangsirisataporn¹ Titikarn Suriyasarn¹

Saratchanut Boonvut¹ Tippayaporn Putta¹ Supunee Komwass¹, Dan Kulroop¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงองค์กรกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบบสอบถามงานวิจัยถูกจัดส่งไปยังผู้บริหารระดับสูงหรือหัวหน้า/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 454 บริษัท ได้รับแบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 180 ฉบับและถือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา การวิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยงองค์กร, การวัดผลองค์กรแบบสมดุล, บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

¹ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lecturer at Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

Abstract

This research aims to examine the relationship between enterprise risk management and balanced scorecard of Thai listed companies. A questionnaire survey was distributed to the chief executives or personal on the risk management accountability in approximately 454 listed firms in Thailand. In this research, only 180 accurately and completely questionnaires were returned and these are the sample of the study. Both descriptive statistic and multiple regression analysis are implied to analyze and to test the research hypotheses. The finding shows that the enterprise risk management of Thai listed companies is significantly and positively related to its balanced scorecard.

Keywords: Enterprise Risk Management, Balance Score Card, Listed Companies in of Thailand

บทนำ

กลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ซึ่งมีหน้าที่ที่ติดตามดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และติดตามดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น งบการเงิน โครงสร้างการบริหาร ความเสี่ยงทางธุรกิจ เป็นต้น รวมถึงมีหน้าที่การสนับสนุนเสริมสร้างความเชื่อมั่น เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มและความยั่งยืนให้กับผู้ลงทุน โดยกำหนดให้ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม มีกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดยต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลตามกรอบการบริหารความเสี่ยง COSO-ERM Framework และกำหนดตัวชี้วัดสถานะความเสี่ยง (Key Risk Indicator : KPI) เพื่อใช้ในการติดตามและปรับแผนการบริหารความเสี่ยงตามความเหมาะสม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560) กรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO-ERM Framework เป็นการต่อยอดจากการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานตามกรอบการควบคุมภายในที่มุ่งสร้างความน่าเชื่อถือและสนับสนุนรายงานทางการเงินให้กับบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชี โดยเป็นข้อมูลสำคัญในกระบวนการตรวจสอบทางการเงินและบัญชีของกิจการต่าง ๆ (สุรเดช จงวรรณศิริ และวิจิต อ้วน, 2559) โดยกรอบการบริหารความเสี่ยงดังกล่าว ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายเนื่องจากมีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถพิจารณาวิเคราะห์ระบุความเสี่ยงอย่างรอบด้านมากขึ้น ซึ่งในปี 2017 กรอบแนวคิดดังกล่าวได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในปัจจุบัน ภายใต้ชื่อกรอบการบริหารความเสี่ยงองค์กรการบูรณาการระหว่างกลยุทธ์และผลการดำเนินงาน (COSO Enterprise Risk Management Framework 2017) แนวคิดใหม่นี้มีความสำคัญต่อการเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยการบริหารความเสี่ยงจะเป็นแม่แบบและแนวคิดในการตัดสินใจในด้านการกำกับดูแลกิจการ กลยุทธ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ และการดำเนินงาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรนำไปสู่การเจริญเติบโตที่ยั่งยืน (จุฑามาน สิทธิผลวิรัชกุล, 2561) การสร้างมูลค่าเพิ่มหรือคุณค่าขององค์กรต้องอาศัยเครื่องมือการวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุล (Balanced Scorecard) เพื่อนำกลยุทธ์ขององค์กรลงสู่การปฏิบัติ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ (KPI) ที่เป็นชุดที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน ซึ่งมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในอนาคต (อัจฉรา จันทร์ฉาย, 2550) รวมถึงจะช่วยเพิ่มมุมมองด้านอื่น เช่น ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้ และการพัฒนาขององค์กร เป็นต้น

ดังนั้น การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงองค์กรกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล กับบริบทของธุรกิจที่ประกอบการในประเทศไทย จึงเป็นประเด็นที่ควรมีการศึกษาเพื่อทดสอบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะส่งผลเช่นไรสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงองค์กรต่อการวัดผลองค์กรแบบสมดุลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารความเสี่ยงองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM)

หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดผลโดยคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหารและบุคลากรอื่น ของกิจการ เพื่อให้สามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อกิจการ รวมทั้งการระบุแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่มีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ว่าองค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยง (สภาวิชาชีพบัญชี, 2560) การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนหนึ่งของกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่สามารถสร้างมูลค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย

สำหรับประเทศไทยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นแนวทางในการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใสและรักษามูลประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัท (ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร, 2556) ซึ่งมาตรฐานที่นำมาใช้เป็นมาตรฐานตามกรอบแนวคิดของ COSO เป็นมาตรฐานดั้งเดิมที่จัดทำขึ้นเมื่อปี 1985 และมีการปรับปรุงมาตรฐานในปี 2004 โดยการเปลี่ยนชื่อเป็นกรอบการบริหารความเสี่ยง โดยแยกการบริหารความเสี่ยงออกเป็น 3 มิติ มิติที่ 1 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การระบุเหตุการณ์ การค้นหาความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม การให้ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารและการกำกับติดตาม มิติที่ 2 ประกอบด้วย ความเสี่ยงระดับองค์กร ระดับหน่วยงานย่อยและระดับกิจการ ในเครือ มิติที่ 3 ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการเงิน และด้านการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และในปี 2017 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยง เกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการใหม่ให้มีความละเอียดชัดเจนขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 20 หลักการ ใน 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องต่อกันเพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (จุฑามาน สิทธิพลนิชกุล, 2561) ดังนี้

1. การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร (Governance and Culture) คือ กลไกในการกำกับดูแลกิจการเพื่อสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืนนำไปสู่การแข่งขัน โดยคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการต้องเข้าใจบทบาทและตระหนักถึงความรับผิดชอบในฐานะที่ต้องกำกับดูแลให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน ซึ่งหลักการบริหารมีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยคณะกรรมการบริษัท กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานภายในองค์กร กำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์ ยึดมั่นกับค่านิยมขององค์กร สรรหาพัฒนา รักษา บุคลากรที่มีความสามารถ ญาดาดา สุขอนันตธรรม (2558) กล่าวว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นระบบที่จัดให้มีกระบวนการ โครงสร้างและการควบคุมของกิจการ ให้บุคลากรของ กิจการทุกคนปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ทำให้กิจการเกิดการพัฒนา และมีความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุน รวมถึงเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบจริยธรรมที่ดี นอกจากนี้ ธีระ เทิดพุทธธรรมสุรีย์ กาญจนวงศ์ และไพศาล จันทรงษ์ (2562) กล่าวว่า องค์กรควรให้ความสำคัญต่อทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการบริษัทด้วยการสรรหาและคัดเลือกกรรมการบริษัทที่เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการเงิน การบริหารความเสี่ยง และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในจรรยาบรรณในการบริหารองค์กรเชิงธุรกิจ ขณะเดียวกัน จิตอุษา ชันทอง (2560) กล่าวว่า สัดส่วนของคณะกรรมการบริหารในแต่ละองค์กรมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานในองค์กร จากที่กล่าวมา จึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัย ดังนี้

H1: การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

2. กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Strategy and Objective-Setting) คือ แผนการปฏิบัติการตามนโยบาย การจัดสรรทรัพยากรและกิจกรรมในรูปแบบการตัดสินใจต่าง ๆ หรือการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีการกำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับการสร้างคุณค่าให้กิจการ ลูกค้า ผู้ค้า ผู้มีส่วนได้เสียและสังคมโดยรวม มีหลักการบริหาร 4 ข้อ ได้แก่ วิเคราะห์การประกอบธุรกิจ กำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้ และกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจ งานวิจัยของ Jokipii (2010) กล่าวว่า กลยุทธ์องค์กรส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินและการปฏิบัติตามกฎระเบียบและนโยบายที่ใช้บังคับองค์กร และ กิตติพงศ์ จิรสวัสดิ์ (2558) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ จะเป็นการดำเนินการวางแผนถึงสิ่งที่องค์กรจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์และสมรรถนะหลักขององค์กร การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและการติดตามวัดผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการคาดการณ์ถึงผลการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นทั้งกับองค์กร ซึ่ง ปาณัท เภาฉาย (2555) กล่าวว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กรเป็นกลยุทธ์ในการจัดการชื่อเสียงองค์กร รวมทั้งยังใช้เป็นกรอบในการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ จากที่กล่าวมา จึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัย ดังนี้

H2: การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

3. การกำหนดผลดำเนินงาน (Performance) คือ ผลการดำเนินงานด้านความเสี่ยงของกิจการ มีหลักการบริหารจำนวน 5 ข้อ เริ่มจากการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ โดยจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงตามโอกาสและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและพิจารณาความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ จากนั้นองค์กรจะเลือกตอบสนองความต่อความเสี่ยงด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงพิจารณาปริมาณความเสี่ยงในภาพรวมและตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขซึ่งจะพัฒนามุมมองในภาพรวมเกี่ยวกับปริมาณความเสี่ยงที่องค์กรอาจเผชิญในการบรรลุเป้าหมายกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจในระดับองค์กร อรรถพรณ เชื้อเมืองพาน (2559) กล่าวว่า ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงทางการเงินและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และพรธิดา สีคำ และจิรพงษ์ จันทรงาม (2561) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ Mihaela & Lulian, (2012) กล่าวว่า ระดับความเสี่ยงของธุรกิจส่งผลการแสดงรายการในงบการเงินและทำให้ผู้ถือหุ้นมีความเชื่อมั่นในงบการเงินเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัย ดังนี้

H3: การกำหนดผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

4. การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข (Review & Revision) คือ การที่องค์กรมีการพิจารณาหลักการบริหารจัดการจำนวน 3 ข้อได้แก่ กระบวนการบริหารความเสี่ยงอยู่เป็นระยะ โดยทบทวนความสามารถและ แนวทางการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารควรพิจารณาความสามารถและการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรว่าเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากน้อยเพียงใดและมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรได้แม้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่าง ๆ เจน จันทรสภาเสน (2557) กล่าวว่าองค์กรมีการทบทวนปรับปรุงแก้ไข การกำหนดทิศทางขององค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร มโนชัย สุตจิตร (2559) กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรมีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านการติดตามและประเมินผลมีความสัมพันธ์ผลการ

ดำเนินงาน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงิน ผู้ศึกษาจึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัย

H4: การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

5. ข้อมูล การสื่อสารและการรายงานผล (Information, Communication & Reporting) หมายถึง กระบวนการต่อเนื่องในการรวบรวมข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็นจากทั่วทั้งองค์กร โดยองค์กรจะใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลเพื่อรวบรวม ประมวลผล และจัดการข้อมูลต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยง จากนั้นองค์กรจึงรายงานข้อมูลความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กร และผลการดำเนินงานได้ หลักการบริหารจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การนำข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง พัฒนาช่องทางการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รายงานผลเกี่ยวกับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กรและผลการดำเนินงานไปยังผู้บริหารและพนักงานในทุกหน่วยงาน อัจฉราภรณ์ ทเวชาวี (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องตระหนักและ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และเพิ่มขีดความสามารถในการการทำงาน ลดต้นทุน เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งผลให้เกิดความสำเร็จขององค์กร และชุลีกร นวลสมศรีและสุทธิศักดิ์ จันทวงษ์โส (2560) กล่าวว่า ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการรายงานที่สำคัญเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงปลอดภัยสารสนเทศของการบริหารจัดการ รวมถึง อัญชลี พิพัฒน์เสรี และศิลปะพร ศรีจันทพร (2560) กล่าวว่าสารสนเทศและการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่เป็นกลไกเพื่อให้แต่ละองค์ประกอบในองค์กรธุรกิจเชื่อมโยงและถ่ายทอดข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจและประเมินสถานการณ์องค์กรอยู่เสมอ ผู้ศึกษาจึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัย

H5: ข้อมูลการสื่อสารและการรายงานผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

การวัดผลองค์กรแบบสมดุล ตามแนวคิดวิสัยทัศน์ภาพ (Balanced Scorecard)

หมายถึง เครื่องมือเทคนิคที่ช่วยการจัดการองค์กรในการประเมินผล และวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร รวมถึงการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติประกอบไปด้วย 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงินจะมีการพิจารณาตัวชี้วัด เช่น การเพิ่มขึ้นของกำไร การเพิ่มขึ้นของรายได้และการลดลงของต้นทุน เป็นต้น มุมมองด้านการเงิน จะมีการพิจารณาตัวชี้วัด เช่น การเพิ่มขึ้นของกำไร การเพิ่มขึ้นของรายได้ และการลดลงของต้นทุน เป็นต้น มุมมองด้านลูกค้า จะมีการพิจารณาตัวชี้วัด เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า ส่วนแบ่งตลาด การรักษาฐานลูกค้าเดิมและการ เพิ่มลูกค้าใหม่ เป็นต้น มุมมองด้านกระบวนการ จะพิจารณาตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตภาพ ทักษะของพนักงาน คุณภาพ วงจรเวลา และปฏิบัติงาน เป็นต้น มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร จะพิจารณาตัวชี้วัด เช่น ความพึงพอใจและทัศนคติของพนักงาน ทักษะของพนักงานและอัตราการเข้าออกของพนักงาน เป็นต้น ซึ่ง Balanced Scorecard ถูกพัฒนาขึ้น เมื่อปี 1992 โดย Professor Dr. Robert Kaplan กับ Dr. David Norton ในมุมมองของนักวิชาการ เช่น กรไชย พรหมอักษร (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลการดำเนินงานเชิงบูรณาการมีความสัมพันธ์ต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ประสิทธิภาพขององค์กร ผลผลิตภาพขององค์กรและความสำเร็จของกิจการ ผู้บริหารของกิจการสามารถจัดเตรียมและกำหนดกลยุทธ์ที่มีคุณค่าต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนและก่อให้เกิดความสามารถในการทำกำไร การอยู่รอด ความมั่นคง และความยั่งยืน และ Laisasikorn & Rompho (2014) กล่าวว่าระบบการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับระบบการวัดผลการดำเนินงานขององค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง หรือ หัวหน้า/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 454 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 454 ฉบับและได้รับแบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 33.02 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง Aaker, Kumar & Day (2001) กล่าวว่า การส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อย ร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ว่าขนาดตัวอย่างที่ได้มีความเหมาะสมและเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาตัวแปรและการวัด

ตัวแปรอิสระ การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดการบริหารความเสี่ยงเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกออกเป็นจำนวน 5 ด้าน โดยใช้ข้อคำถามด้านละ 4 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ดังนี้

1) ด้านการกำกับดูแลวัฒนธรรมองค์กร โดยครอบคลุมเนื้อหาการกำหนดหน้าที่ กำหนดโครงสร้าง กำหนดวัฒนธรรมองค์กร การสร้างความตระหนักและการจัดทำแผนการสืบทอดตำแหน่งหลักของบุคลากร

2) การกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายทางธุรกิจ โดยครอบคลุมเนื้อหา การวิเคราะห์ผลกระทบต่อภาพรวม ความเสี่ยง การกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบในการเลือกใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ การกำหนดเป้าหมายด้านการเงิน ลูกค้า การดำเนินงาน การปฏิบัติตามกฎหมาย ประสิทธิภาพ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

3) ผลการดำเนินงานระดับกลยุทธ์ โดยครอบคลุมเนื้อหาการระบุความเสี่ยง วิธีการประเมินผล วิธีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง วิธีการระบุและคัดเลือกมาตรการตอบสนองความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงในภาพรวม

4) การทบทวนและการปรับปรุงแก้ไข โดยครอบคลุมเนื้อหาการระบุการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ การประเมินการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ การทบทวนความเสี่ยง และการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง

5) ข้อมูลการสื่อสารและการรายงาน โดยครอบคลุมเนื้อหา การมีระบบเทคโนโลยี มาสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การพัฒนาช่องทางการสื่อสารข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยง การนำระบบเรียลไทม์มาใช้ในการตอบสนองความเสี่ยง และการรายงานผลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่มีต่อผู้บริหารและพนักงานในทุกหน่วยงาน

ตัวแปรตาม สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผลการดำเนินงานแบบสมดุล ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อคำถาม รวมข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

1) มุมมองด้านการเงิน โดยครอบคลุมเนื้อหา การลดต้นทุนและค่าใช้จ่าย การเพิ่มขึ้นของรายได้ และการวางแผนงบประมาณเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการเงิน

2) มุมมองด้านลูกค้า โดยครอบคลุมเนื้อหา ความพึงพอใจของลูกค้า การรักษาฐานลูกค้าเดิม การเพิ่มลูกค้าใหม่ การให้บริการที่มีคุณภาพ และการให้บริการที่รวดเร็ว

3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน โดยครอบคลุมเนื้อหาการปฏิบัติงานของพนักงานที่ตรงเวลา มีความถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีผลผลิตภาพ

4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา โดยครอบคลุมเนื้อหาการพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ทักษะคิด การสร้างแรงกระตุ้น และการเข้าออกของพนักงาน

คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการสอบความเที่ยงตรงโดยการพิจารณาเนื้อหาของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดการบริหารความเสี่ยง มีค่าอำนาจการจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.309 – 0.884 และผลการดำเนินงานแบบสมดุลง มีค่าอำนาจการจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.407 – 0.784 ซึ่ง Nunnally & Bernstein (1978) กล่าวว่า การทดสอบค่าอำนาจการจำแนกเกินกว่า .40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และนอกจากนี้ยังได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งข้อคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.803 - 0.958 และ ผลการดำเนินงานแบบสมดุลง มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.844 – 0.906 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair, Black, Babin, Alderson, & Tatham (2006) ที่กล่าวว่า การทดสอบค่าความเชื่อมั่นเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอที่จะใช้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงองค์กรและผลการดำเนินงานแบบสมดุลง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และอัยยผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การทดสอบความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงองค์กรที่มีต่อการวัดผลองค์กรแบบสมดุลง สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการตัวแบบตัวแปรถดถอยเชิงพหุ ประกอบด้วย

1. $BSC_{it} = \beta_0 + \beta_1 GC_{it} + \beta_2 Type_{it} + \epsilon_{it}$
2. $BSC_{it} = \beta_0 + \beta_1 SG_{it} + \beta_2 Type_{it} + \epsilon_{it}$
3. $BSC_{it} = \beta_0 + \beta_1 PS_{it} + \beta_2 Type_{it} + \epsilon_{it}$
4. $BSC_{it} = \beta_0 + \beta_1 OP_{it} + \beta_2 Type_{it} + \epsilon_{it}$
5. $BSC_{it} = \beta_0 + \beta_1 CR_{it} + \beta_2 Type_{it} + \epsilon_{it}$

โดยที่

β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
ϵ	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์
BSC	แทน	การวัดผลการดำเนินงานแบบสมดุลง
GC	แทน	การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร
SG	แทน	การกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์
PS	แทน	ผลการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง
OP	แทน	การทบทวนและปรับปรุงแก้ไข
CR	แทน	ข้อมูลสื่อสารและการรายงาน
Type	แทน	ประเภทอุตสาหกรรม มีลักษณะเป็นตัวแปรหุ่น

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยงส่งผลต่อการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

Variable	BSC	GC	SG	PS	OP	CR	VIF
$\bar{x}$	4.066	4.211	4.166	4.116	4.074	3.576	
SD	0.559	0.547	0.636	0.747	0.654	1.004	
BSC		0.255**	0.272***	0.152*	0.303***	0.471***	
GC			0.560**	0.622**	0.808**	0.662**	1.061
SG				0.748**	0.685**	0.758**	1.217
PS					0.693**	0.695**	1.269
OP						0.720**	1.144
CR							1.294

* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์อาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity จึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF พบว่า มีค่าตั้งแต่ 1.061 – 1.294 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006) จากนั้นทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงต่อการวัดผลองค์กรแบบสมดุล ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยการบริหารความเสี่ยงกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุล

ตัวแปรอิสระ การบริหารความเสี่ยง องค์กร	ตัวแปรตาม การวัดผลองค์กรแบบสมดุล				
GC	0.268*** (4.56)				
SG		0.296*** (3.71)			
PS			0.163*** (2.80)		
OP				0.227** (3.64)	
CR					0.264*** (6.58)
Constant	3.301*** (9.14)	3.215*** (9.83)	3.761*** (12.02)	3.446*** (10.30)	3.199*** (12.55)
Adjust R ²	0.165	0.195	0.136	0.162	0.280
F -value	4.95	5.83	4.15	4.85	8.74
Sig F	(0.000)	(0.000)	(0.006)	(0.000)	(0.000)
Hypotheses Testing	Supported	Supported	Supported	Supported	Supported

*** P<0.001, ** P<0.01, * P<0.05 และ ค่า t แสดงในวงเล็บ

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงองค์กรด้านการกำกับดูแลวัฒนธรรม ด้านการกำหนดกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ ด้านการกำหนดผลการดำเนินงาน ด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข และด้านข้อมูลสื่อสารและการรายงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุลอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 โดย แต่ละปัจจัยมีอิทธิพลต่อการวัดผลองค์กรแบบสมดุลร้อยละ 49.5, 58.30, 41.50, 48.50 และ 87.40 ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงมาก (Leech, Barret, & Morgan, 2005) สามารถอธิบายได้ว่า การกำกับดูแลวัฒนธรรมองค์กร เป็นองค์ประกอบที่อยู่ในหลักการกำกับดูแลที่ดีโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการกำกับดูแลกิจการเป็นระบบที่จัดให้มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับดูแลกลยุทธ์และการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจน สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรเกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำงานของตนเอง และจัดทำแผนการสืบทอดตำแหน่งหลักของบุคลากร ส่วนวัฒนธรรมองค์กรเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกระดับ เพื่อให้มีวัฒนธรรมองค์กรที่ตรงกัน ดังนั้น ในการบริหารความเสี่ยงหากกิจการมีการกำกับดูแลวัฒนธรรมองค์กรที่ดี จะส่งผลทำให้มีผลการดำเนินงานแบบสมดุลที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของณญาดา สุขอนันตธรรม (2558) ทั้งนี้อาจเพราะว่าการกำกับดูแลวัฒนธรรมองค์กรเป็นกลไกในการบริหารจัดการในระดับบนในสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการแสดงความมุ่งมั่นในค่านิยมหลักซึ่งต้องบูรณาการร่วมกับการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการกำหนด กลยุทธ์และเป้าหมายทางธุรกิจ ในการกำหนดกลยุทธ์ต้องสอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ รวมถึงกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจจากกลยุทธ์ผ่านไปยังหน่วยธุรกิจ ส่วนงานและแผนกต่าง ๆ ซึ่งถ้ากิจการมีการกำหนด กลยุทธ์และเป้าหมายทางธุรกิจที่ชัดเจนจะส่งผลต่อการดำเนินงานแบบสมดุลของกิจการเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jokipii (2010) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการกำกับดูแลวัฒนธรรมองค์กร จึงต้องเชื่อมโยงการวางแผนกลยุทธ์กับความเสี่ยงเข้าด้วยกันจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการได้

ด้านการกำหนดผลการดำเนินงานซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หน้าที่และวิธีการตามกลยุทธ์และเป้าหมายของธุรกิจ ซึ่งในการกำหนดผลการดำเนินงานของกิจการสามารถ วัดประสิทธิภาพด้วยวิธีต่าง ๆ โดยระดับความเสี่ยงโดยภาพรวมของกิจการมาพิจารณาประเภทและความรุนแรง ซึ่งถ้ากิจการมีการกำหนดผลการดำเนินงานโดยคำนึงถึงความเสี่ยงโดยภาพรวมจะส่งผลต่อการดำเนินงานแบบสมดุลของกิจการที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพรรณ เชื้อเมืองพาน (2559) ที่พบว่าด้านการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกับการวัดผลองค์กรแบบสมดุลเป็นการทบทวนความสามารถและ แนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งถ้ากิจการมีการทบทวนและการปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอจะส่งผลต่อวัดผลองค์กรแบบสมดุลของกิจการเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Laisaikorn & Rompho (2014) ที่พบว่าด้านข้อมูลการสื่อสารและการรายงาน เป็นการแบ่งปันข้อมูล ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารและพนักงานส่วนต่างๆ ของกิจการได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ซึ่งหากกิจการ มีข้อมูลการสื่อสารและการรายงานที่ดีจะส่งผลต่อการดำเนินงานแบบสมดุลของกิจการเพิ่มขึ้น สอดคล้องการศึกษาของชุลีกร นวลสมศรี และสุทธิศักดิ์ จันทวงษ์โส (2560) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการรายงานผลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการรายงานที่สำคัญมีผลต่อเนื่องในการประเมินสถานการณ์กิจการและสร้างความต่อเนื่องทางธุรกิจ

การนำไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ประโยชน์ในเชิงบริหารจัดการ

ผู้บริหารองค์กรควรจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงโดยให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเสี่ยง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร สร้างการรับรู้และตระหนักรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์กร ทำให้เกิดความรักในองค์กรและเพื่อนร่วมงานสามารถนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสำหรับการศึกษาครั้งต่อไปควรเป็นประเด็นการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน เนื่องจากบริบททางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในองค์กรจำนวนมาก ขณะเดียวกันพนักงานในองค์กรก็มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากอดีตทั้งพฤติกรรมส่วนตัวและพฤติกรรมในการทำงาน จึงอาจจะส่งผลต่อการนำแผนการบริหารความเสี่ยงไปใช้ในองค์กรและผลลัพธ์จากการดำเนินงานได้

รายการอ้างอิง

- กรไชย พรลภัสสรกร. (2560). การวัดผลการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์และความสำเร็จของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย: วิธีการทางการบัญชีบริหาร, *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 39(154), 1-29.
- กิตติพงศ์ จิรวังศ์. (2558). การบริหารความเสี่ยงกับระบบบริหารคุณภาพ. *Productivity World* 20, 116.
- เจน จันทรสุนทร. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิภาพของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 2(2), 124-131.
- จิตอุษา ชันทอง, กัลยิตต์ กรติธังกร. (2560). การกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 8(2), 42-54.
- จุฑามาน สิทธิพลนิชกุล. (2561). แนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร. *วารสารวิชาชีพบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 14(12), 111-124.
- ชุลีกร นวลสมศรี และสุทธิศักดิ์ จันทวงษ์โส. (2560). การประเมินความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายใต้มาตรฐาน ISO27001:2013 กรณีศึกษาขององค์กรด้านการบินแห่งหนึ่ง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 17(4), 1-11.
- ณญาดา สุขอนันตธรรม. (2558). การกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนสถาบัน และผลตอบแทนจากนักลงทุนสถาบันที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.(2560). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2555*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2557, จาก www.set.or.th.
- ธีระ เทิดพุทธธรรม, สุรีย์ กาญจนวงศ์ และไพศาล จันทวังษ์. (2562). ตัวกำหนดการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารด้านการเงินของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 25(2), 27-35.
- ปานัถ เสงาย. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีชื่อเสียงของเอสซีจี ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*. 5(1), 21-43.

- พรธิดา สีคำ, จีรพงษ์ จันทร์งาม. (2561). อิทธิพลของกระบวนการตรวจสอบภายในและการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(4), 540-547.
- มนชัย สุตจิตร. (2559). การนำการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การมาสนับสนุนการการบริหารจัดการคุณภาพภาครัฐ. *วารสารชุมชนจิตตาสังคมศาสตร์*, 6(1) 1-18.
- ศิลปพร ศรีจันทะพร. (2556). กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร. *วารสารการบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 36(139), 35-47.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2560). กรอบการควบคุมภายในแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์.
- สุรเดช จงวรรณศิริ, วิจิต อู่อ้น. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของนักลงทุนบุคคล. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคม ศิลปะมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(3).
- อัญญา จันทร์ฉาย. (2550). *คู่มือการวางแผนกลยุทธ์และการจัดทำ BSC: สู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ (Balanced Scorecard) (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญญาภรณ์ ทะขารี่. (2561). ผลกระทบของสมรรถนะของระบบสารสนเทศทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จขององค์กรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 267-278.
- อรวรรณ เชื้อเมืองพาน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมและก่อสร้างหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. *วารสารบัญชีปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 1(1), 33-39.
- อัญชลี พิพัฒน์เสริญ, ศิลปะพร ศรีจันทะพร. (2560). การตอบสนองของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับธรรมาภิบาลคุณภาพกำไรและผู้สอบบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 13(40), 22-31.
- Aaker, A., Kumar, V., & Day, S. (2001). *Marketing Research* (7th ed.). New York : John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making* (4th ed.) New York : John Wiley & Sons.
- Hair, F., Black, C., Babin, J., Alderson, E., & Tatham, L. (2006). *Multivariate Data Analysis*. (6th ed.) New Jersey : Pearson.
- Jokipii, A. (2010). Determinants and Consequences of Internal Control in Firm: A Contingency Theory Based Analysis. *Journal of Management Governance*, 14, 115-144.
- Laisasikorn, K., & Rompho, N. (2014). A Study of the Relationship between a Successful Enterprise Risk Management System, a Performance Measurement System and the Financial Performance of Thai Listed Company. *Journal of Applied Business and Economics*, 16(2), 81-92.
- Leech, L., Barret, C., & Morgan, A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics Use and Interpretation*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Mihaela, D., & Lulian, V. (2012). Internal Control and the Impact on Corporate Governance, in Romanian Listed Companies. *Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics*, 1-10.

Nunnally, C., & Bernstein, H. (1994). *Psychological Theory*. New York, NY : MacGraw-Hill.